ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 12.11.2020
COM(2020) 736 final

2020/0327 (NLE)

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για τη θέση που πρέπει να ληφθεί, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ όσον αφορά την τροποποίηση του παραρτήματος VI (Κοινωνική ασφάλιση) της συμφωνίας ΕΟΧ

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Η παρούσα πρόταση αφορά την απόφαση για τον καθορισμό της θέσης που πρέπει να ληφθεί εξ ονόματος της Ένωσης στο πλαίσιο της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ σε σχέση με την προβλεπόμενη έκδοση της απόφασης της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ σχετικά με τροποποίηση του παραρτήματος VI (Κοινωνική ασφάλιση) της συμφωνίας ΕΟΧ

2. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

2.1. Η συμφωνία ΕΟΧ

Η συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (στο εξής: συμφωνία ΕΟΧ) εξασφαλίζει ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς για τους πολίτες και τους οικονομικούς φορείς στον ΕΟΧ. Προβλέπει την ενσωμάτωση της νομοθεσίας της ΕΕ που καλύπτει τις τέσσερις ελευθερίες και στα 30 κράτη μέλη του ΕΟΧ, τα οποία αποτελούνται από τα κράτη μέλη της ΕΕ, τη Νορβηγία, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν. Επιπλέον, η συμφωνία ΕΟΧ καλύπτει τη συνεργασία σε άλλους σημαντικούς τομείς όπως οι τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής πολιτικής, του περιβάλλοντος, της προστασίας του καταναλωτή, του τουρισμού και του πολιτισμού, οι οποίοι, συλλογικά, είναι γνωστοί ως «συνοδευτικές και οριζόντιες» πολιτικές. Η συμφωνία άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1994. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με όλα τα κράτη μέλη της, είναι συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας.

2.2. Η Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ

Η Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ είναι αρμόδια για τη διαχείριση της συμφωνίας ΕΟΧ. Αποτελεί φόρουμ για την ανταλλαγή απόψεων σχετικά τη λειτουργία της συμφωνίας ΕΟΧ. Οι αποφάσεις της λαμβάνονται με συναίνεση. Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, την ευθύνη, από την πλευρά της Ένωσης, για τον συντονισμό των θεμάτων του ΕΟΧ έχει η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης.

2.3. Η προβλεπόμενη πράξη της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ

Η Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ αναμένεται να εκδώσει απόφαση σχετικά με την τροποποίηση του παραρτήματος VI (Κοινωνική ασφάλιση) της συμφωνίας ΕΟΧ (στο εξής: προβλεπόμενη πράξη).

Σκοπός της προβλεπόμενης πράξης είναι να διασφαλιστεί αμοιβαία προστασία των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για τους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου, τους ανιθαγενείς και τους πρόσφυγες, καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους και τους επιζώντες τους, οι οποίοι, έως τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, βρίσκονται ή βρίσκονταν σε διασυνοριακή κατάσταση στην οποία εμπλέκονται ταυτόχρονα ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας ΕΟΧ και το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας.

Η προβλεπόμενη πράξη θα καταστεί δεσμευτική για τα μέρη σύμφωνα με τα άρθρα 103 και 104 της συμφωνίας ΕΟΧ.

3. ΘΕΣΗ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΕΙ ΕΞ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Είναι αναγκαίο να παρασχεθεί αμοιβαία προστασία των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για τους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου, τους ανιθαγενείς και τους πρόσφυγες, καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους και τους επιζώντες τους, οι οποίοι, έως τη λήξη της

μεταβατικής περιόδου, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 126 της συμφωνίας για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (στο εξής: συμφωνία αποχώρησης)[1], βρίσκονται ή βρίσκονταν σε διασυνοριακή κατάσταση στην οποία εμπλέκονται ταυτόχρονα ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας ΕΟΧ και το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 1 της συμφωνίας αποχώρησης[2], ο τίτλος ΙΙΙ της εν λόγω συμφωνίας (για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης) εφαρμόζεται και στους υπηκόους των κρατών ΕΟΧ/ΕΖΕΣ, υπό την προϋπόθεση ότι οι χώρες αυτές θα συνάψουν τις αντίστοιχες συμφωνίες με το Ηνωμένο Βασίλειο (οι οποίες θα εφαρμόζονται στους πολίτες της Ένωσης) και με την Ένωση (οι οποίες θα εφαρμόζονται στους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου).

Δεδομένου ότι τα κράτη ΕΟΧ/ΕΖΕΣ έχουν ήδη συνάψει τις σχετικές συμφωνίες με το Ηνωμένο Βασίλειο, εναπόκειται πλέον στην Ένωση και στα κράτη ΕΟΧ/ΕΖΕΣ να συνάψουν συμφωνίες με τις οποίες θα διασφαλιστεί ότι οι υπήκοοι του Ηνωμένου Βασιλείου που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας αποχώρησης και της συμφωνίας περί των ρυθμίσεων μεταξύ της Ισλανδίας, του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν, του Βασιλείου της Νορβηγίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: συμφωνία χωρισμού) απολαύουν προστασίας όσον αφορά τα δικαιώματά τους κοινωνικής ασφάλισης που έχουν αποκτηθεί πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου ή πρόκειται να αποκτηθούν μετά τη λήξη της.

Συνεπώς, σκοπός του σχεδίου απόφασης της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ (το οποίο επισυνάπτεται στην προτεινόμενη απόφαση του Συμβουλίου) είναι η τροποποίηση του παραρτήματος VI (Κοινωνική ασφάλιση) της συμφωνίας ΕΟΧ ώστε να διασφαλιστεί η συνέχιση της διαφύλαξης των εν λόγω δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης των υπηκόων του Ηνωμένου Βασιλείου.

Το περιεχόμενο και η φύση του σχεδίου της επισυναπτόμενης απόφασης της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ υπερβαίνουν ό,τι μπορεί να θεωρηθεί ως απλή τεχνική προσαρμογή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2894/94 του Συμβουλίου. Ως εκ τούτου, η θέση της Ένωσης καθορίζεται από το Συμβούλιο.

4. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

4.1. Διαδικαστική νομική βάση

4.1.1. Αρχές

Το άρθρο 218 παράγραφος 9 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) προβλέπει την έκδοση αποφάσεων για τον καθορισμό «*των θέσεων που θα πρέπει να ληφθούν, εξ ονόματος της Ένωσης, σε όργανο που συνιστάται από δεδομένη συμφωνία, όταν το εν λόγω όργανο καλείται να θεσπίσει πράξεις που παράγουν έννομα αποτελέσματα, με εξαίρεση τις πράξεις που συμπληρώνουν ή τροποποιούν το θεσμικό πλαίσιο της συμφωνίας*».

Η έννοια των «*πράξεων που παράγουν έννομα αποτελέσματα*» περιλαμβάνει πράξεις που παράγουν έννομα αποτελέσματα δυνάμει των κανόνων του διεθνούς δικαίου που διέπουν το εκάστοτε όργανο. Περιλαμβάνει επίσης κείμενα που δεν έχουν μεν δεσμευτική ισχύ βάσει

[1] ΕΕ L 29 της 31.1.2020, σ. 7.
[2] ΕΕ L 29 της 31.1.2020, σ. 7.

του διεθνούς δικαίου, αλλά «*επηρεάζουν με καθοριστικό τρόπο το περιεχόμενο των ρυθμίσεων που θεσπίζει ο νομοθέτης της Ένωσης*»[3].

4.1.2. Εφαρμογή στην προκείμενη περίπτωση

Η Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ είναι όργανο που έχει συσταθεί με συμφωνία και συγκεκριμένα τη συμφωνία ΕΟΧ. Η πράξη την οποία καλείται να θεσπίσει η Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ είναι πράξη που παράγει έννομα αποτελέσματα. Η προβλεπόμενη πράξη θα είναι δεσμευτική βάσει του διεθνούς δικαίου, σύμφωνα με τα άρθρα 103 και 104 της συμφωνίας ΕΟΧ.

Η προβλεπόμενη πράξη δεν συμπληρώνει ούτε τροποποιεί το θεσμικό πλαίσιο της συμφωνίας. Επομένως, η διαδικαστική νομική βάση για την προτεινόμενη απόφαση είναι το άρθρο 218 παράγραφος 9 της ΣΛΕΕ.

4.2. Ουσιαστική νομική βάση

4.2.1. Αρχές

Η ουσιαστική νομική βάση για την έκδοση απόφασης βάσει του άρθρου 218 παράγραφος 9 της ΣΛΕΕ εξαρτάται πρωτίστως από τον στόχο και το περιεχόμενο της προβλεπόμενης πράξης σε σχέση με την οποία λαμβάνεται θέση εξ ονόματος της Ένωσης. Εάν η προβλεπόμενη πράξη επιδιώκει διττό σκοπό ή έχει δύο συνιστώσες και εάν ένας από τους σκοπούς ή μία από τις συνιστώσες μπορεί να χαρακτηριστεί κύριος/-α, ενώ ο/η άλλος/-η έχει απλώς παρεπόμενο χαρακτήρα, η απόφαση δυνάμει του άρθρου 218 παράγραφος 9 της ΣΛΕΕ πρέπει να στηρίζεται σε μία και μόνη ουσιαστική νομική βάση, δηλαδή εκείνη που επιβάλλει ο κύριος ή πρωτεύων σκοπός ή συνιστώσα.

Σε περίπτωση που η προβλεπόμενη πράξη επιδιώκει συγχρόνως πολλούς στόχους ή έχει πολλές συνιστώσες οι οποίοι/-ες συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, χωρίς ο ένας / η μία να έχει παρεπόμενο χαρακτήρα σε σχέση με τον/την άλλο/-η, η ουσιαστική νομική βάση της απόφασης δυνάμει του άρθρου 218 παράγραφος 9 της ΣΛΕΕ θα πρέπει να περιλαμβάνει, κατ' εξαίρεση, τις διάφορες αντίστοιχες νομικές βάσεις.

4.2.2. Εφαρμογή στην προκείμενη περίπτωση

Η προβλεπόμενη πράξη επιδιώκει στόχους και έχει συνιστώσες στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και της πρόβλεψης εξουσίας δράσης. Αυτά τα στοιχεία της προβλεπόμενης πράξης συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, χωρίς το ένα να είναι παρεπόμενο σε σχέση με το άλλο.

Συνεπώς, η ουσιαστική νομική βάση της προτεινόμενης απόφασης συνίσταται στις ακόλουθες διατάξεις: Άρθρα 48 και 352 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.3. Συμπέρασμα

Η νομική βάση της προτεινόμενης απόφασης θα πρέπει να είναι το άρθρο 48 και το άρθρο 352, σε συνδυασμό με το άρθρο 218 παράγραφος 9 της ΣΛΕΕ.

5. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Δεδομένου ότι η πράξη της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ θα τροποποιήσει το παράρτημα VI που αφορά την κοινωνική ασφάλιση, είναι σκόπιμο να δημοσιευτεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* μετά την έκδοσή της.

[3] Απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Οκτωβρίου 2014, Γερμανία κατά Συμβουλίου, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, σκέψεις 61 έως 64.

2020/0327 (NLE)

Πρόταση

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για τη θέση που πρέπει να ληφθεί, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ όσον αφορά την τροποποίηση του παραρτήματος VI (Κοινωνική ασφάλιση) της συμφωνίας ΕΟΧ

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως τα άρθρα 48 και 352, σε συνδυασμό με το άρθρο 218 παράγραφος 9,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2894/94 του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 1994, σχετικά με ορισμένες λεπτομέρειες εφαρμογής της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο[4], και ιδίως το άρθρο 1 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο[5] (στο εξής: συμφωνία ΕΟΧ) άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1994.

(2) Σύμφωνα με το άρθρο 98 της συμφωνίας ΕΟΧ, η Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ δύναται να αποφασίσει να τροποποιήσει, μεταξύ άλλων, το παράρτημα VI της συμφωνίας ΕΟΧ που περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση.

(3) Το άρθρο 33 της συμφωνίας για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (στο εξής: συμφωνία αποχώρησης)[6] ορίζει ότι οι διατάξεις του δεύτερου μέρους τίτλος ΙΙΙ της συμφωνίας αποχώρησης εφαρμόζεται στους υπηκόους της Ισλανδίας, του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν και του Βασιλείου της Νορβηγίας υπό την προϋπόθεση ότι οι χώρες αυτές έχουν συνάψει και εφαρμόζουν αντίστοιχες συμφωνίες με το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας οι οποίες εφαρμόζονται στους πολίτες της Ένωσης, καθώς και αντίστοιχες συμφωνίες με την Ευρωπαϊκή Ένωση οι οποίες εφαρμόζονται στους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου.

(4) Το άρθρο 32 της συμφωνίας περί των ρυθμίσεων μεταξύ της Ισλανδίας, του Πριγκιπάτου του Λιχτενστάιν, του Βασιλείου της Νορβηγίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τη συμφωνία ΕΟΧ και από άλλες συμφωνίες που εφαρμόζονται μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και των κρατών ΕΟΧ/ΕΖΕΣ λόγω της συμμετοχής του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

[4] ΕΕ L 305 της 30.11.1994, σ. 6.
[5] ΕΕ L 1 της 3.1.1994, σ. 3.
[6] ΕΕ L 29 της 31.1.2020, σ. 7.

(στο εξής: συμφωνία χωρισμού) ορίζει ότι οι διατάξεις του δεύτερου μέρους τίτλος ΙΙΙ της συμφωνίας χωρισμού εφαρμόζονται στους πολίτες της Ένωσης υπό την προϋπόθεση ότι η Ένωση έχει συνάψει και εφαρμόζει αντίστοιχες συμφωνίες με το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας οι οποίες εφαρμόζονται στους υπηκόους των κρατών ΕΟΧ/ΕΖΕΣ, καθώς και αντίστοιχες συμφωνίες με τα κράτη ΕΟΧ/ΕΖΕΣ οι οποίες εφαρμόζονται στους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου.

(5) Είναι, συνεπώς, αναγκαίο να παρασχεθεί αμοιβαία προστασία των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για τους υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου, τους ανιθαγενείς και τους πρόσφυγες. καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους και τους επιζώντες τους, οι οποίοι, έως τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, βρίσκονται ή βρίσκονταν σε διασυνοριακή κατάσταση στην οποία εμπλέκονται ταυτόχρονα ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας.

(6) Η θέση της Ένωσης στη Μεικτή Επιτροπή του ΕΟΧ θα πρέπει επομένως να βασιστεί στο σχέδιο απόφασης της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της παρούσας απόφασης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η θέση που πρέπει να ληφθεί, εξ ονόματος της Ένωσης, στο πλαίσιο της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ, για την προτεινόμενη τροποποίηση του παραρτήματος VI (Κοινωνική ασφάλιση) της συμφωνίας ΕΟΧ βασίζεται στο σχέδιο απόφασης της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ που επισυνάπτεται στην παρούσα απόφαση.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει από την ημερομηνία της έκδοσής της.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος